

Cultura i Espectacles

24a Fira Mediterrània de Manresa

Un detall del muntatge 'Tradere', de Laia Santanach, una de les estrenes d'aquest any ■ FIRA MEDITERRÀNIA

La Fira Mediterrània aposta per donar veu als artistes més joves que han trobat una mirada sense prejudicis en la tradició i s'hi esplaien sense reserves

Arrel desacomplexada

J. Bordes
BARCELONA

La cultura popular és jove o no serà. Si la tradició depengués només dels artistes més veterans, s'estaria propiciant el seu extermini en poques dècades. Ben al contrari. Jordi Fosas, director de Fira Mediterrània, defensa el treball de les autories més joves perquè s'han atrevit atacar la tradició sense els prejudicis del tombant de segle. L'edició, que comença avui a Manresa amb el debut de l'Orquestra de Músiques

d'Arrel de Catalunya, dirigida per Dani López (que també ha compost la peça) i amb Anna Ferrer, que canta versos de poetes com ara Juan Dolores, Enric Casasses, Josep Pedrals i Clara Fiol. Tota una declaració d'intencions.

La Fira, que va arrencar amb l'homenatge a Jordi Fàbregas diumenge passat, presenta 67 espectacles, 43 dels quals són estrenes. Fins a 37 propostes corresponen a l'àmbit musical i 30, a l'escènic en les diferents formes de dansa, teatre o instal·lacions.

De les 67 actuacions, 44 tenen autoria catalana; 18, de l'Estat espanyol i 5, internacional. La fira prova espais nous com ara el refugi antiaeri de Manresa per instal·lar-hi *Khaled: camí de refugi*. El gruix principal d'actuacions es reparteixen entre el Kursaal, el Teatre Conservatori i L'Anònima. En aquesta edició, la Fira reuneix 22 joves del pla d'impuls a la dansa d'arrel per acompanyar-los en la seva formació i facilitar-los les primeres passes al món professional. Un exemple

és Laia Santanach, que, després de presentar el 2020 *Aer* (premi Delfi Colomé) aquest any signa *Tradere*. L'Obrador d'Ar-

A partir de demà, la Fira podrà ampliar el seu aforament fins al 100% de l'assistència

rel de Fira Mediterrània també impulsa noves creacions. Fins a 12 de les 34 previstes en aquesta edició tenen aquest suport.

Dins de la recuperació i la reivindicació de figures clau per entendre la cultura popular d'avui, es fa un repàs amb activitats paral·leles a l'etnecoreògraf Manuel Cubeles (en el centenari del seu naixement); al músic i folklorista Joan Tomàs (en el 125è aniversari del seu naixement) i a la poetessa, folklorista, compositora i pedagoga

Palmira Jaquetti (en els 125 anys del seu naixement).

La notícia que, a partir de divendres, podrà ampliar-se l'aforament fins al 100% permetrà ampliar les 16.000 entrades previstes per a l'edició (quan les ordres del Procicat frenaven fins al 70% d'ocupació). Una bona notícia per a una Fira que, des de l'amenaça de l'article 155 ha estat recomponent-se a poc dies de la trobada, en què aplega més d'un miler de programadors i professionals vinguts de Catalu-

L'APUNT

'El juego del calamar' de rècord

Jordi Camps i Linnell

nya i també d'àmbit internacional.

En la tercera edició de Jordi Fosas en la direcció (però la primera en què hi ha hagut un cert temps per ordenar-la després d'una arrencada d'urgència i una edició semipresencial a causa de la Covid), es prepara una sessió de debats professionals divendres al matí per vincular cultura i educació. De fet, una aventura de Jorge Dutor i Guillem Mont de Palol amb els alumnes de l'IES Lluís de Peguera procurarà determinar quina és la cultura popular, avui, per als alumnes d'aquests institut. En faran una breu demostració divendres a la tarda, al pati del Kursaal. Al matí, en les trobades professionals, també s'indagarà sobre com es pot patrimonialitzar per convertir-la en tradició.

Aquest any, l'àrea professional baixa fins al Pati del Casino. La nova ubicació (molt més cèntrica) permet facilitar les condicions de ventilació demanades pel Procicat. Tornen les entitats de cultura popular (el 2020 la pandè-

La plaça porxada es reserva a les entitats de cultura popular i a les parades artesanes

mia ho va fer impossible). S'ha programat un espai delimitat, a la plaça Porxada, i conviuran amb les parades d'artesans i de productes relacionats amb la cultura popular. Hi haurà actuacions castelleres i també dels esbarts (tot i que aquestes accions formen part de la programació, prevista en altres espais). La direcció general de Cultura Popular també convoca 16 associacions del ram per reflexionar sobre els nous reptes que hauran d'afrontar aquestes entitats. ■

El juego del calamar ha batut tots els rècords a Netflix i ja és l'estrena de més èxit de la seva història. En 28 dies la sèrie sud-coreana acumula ja 111 milions d'espectadors, superant amb escreix el rècord de *Bridgerton*. Desconeixem a quin públic està agradant més (i el perquè), ja que la plataforma no facilita cap altra dada, però sí que detectem que a les xarxes socials arrasa i

que causa problemes (diuen) a patis d'escoles. Aquest *calamar-farcit-de-tinta-vermella-ja-tastat-abans* és el *Battle royal* dels *millennials*. Com *Battle royal* ho va ser de molts *boomers*. I com *Les caceres del comte Zaroff* (1932) ho va ser dels nostres pares i avis. Tampoc vam entendre que la també coreana *Paràsits* guanyés l'Oscar, però allò sí que era *bocatto di cardinale*.

Sis itineraris endreçats temàticament

La Fira Mediterrània aplega tots les formes possibles de la cultura popular. Aquest any, la direcció de la Fira proposa sis itineraris que ajuden a desbossar la cartellera.

Escena d'arrel

■ Debuta l'Orquestra de Músiques d'Arrel Catalana. També estrenen disc Tarta Relena, Roba Estesa o La Gravetat de Coulomb.

Música mediterrània

■ La cantant grecosudanesa Marina Satti barreja electrònica amb cançons de tradició oral. Romero Martín posa base electrònica als versos de poetes homosexuals.

Música més enllà

■ La Fira també ensenya el folk gallec de Tanxugueiras o el cançoner d'arrel basca d'Amorante.

Mirada en moviment

■ La dansa es visualitza a través dels particulars *aurreskus* de Cesc Gelabert, Israel Galván i Jon Maya. També Simon Mayer fa una peça *performàtica* amb cançons tiroleeses. Glòria Ribera canta, balla i actua revisitant el seu Paral·lel de cupletistes. Pol Jiménez desplega el seu flamenc contemporani, que conjuga amb altres formes de ball a *Lo faunal*.

Teatre, instal·lacions

■ Mambo Project convida a una experiència participativa i Martí Sancliment trasllada una acció a un refugi antiàeri amb el testimoni de set immigrants i refugiats. Al circuit Teatre Alcover, Produccions de Ferro (Palma) presenta *Aquell carrer*.

Propostes familiars

■ Teatre de l'Aurora s'atreveix a explicar el significat de la cançó *En Joan Petit*, i al concert *Ulls clucs* s'aborda el cançoner popular amb la direcció de Sònia Gómez. També hi ha el joc de la cançó improvisada a *No sé com gloses!*, i la preciosa *Sopa de pedres* d'Engruna Teatre.

Els Espais Volart exposen la col·lecció de cartells de Cigarrillos París, germen de la publicitat moderna

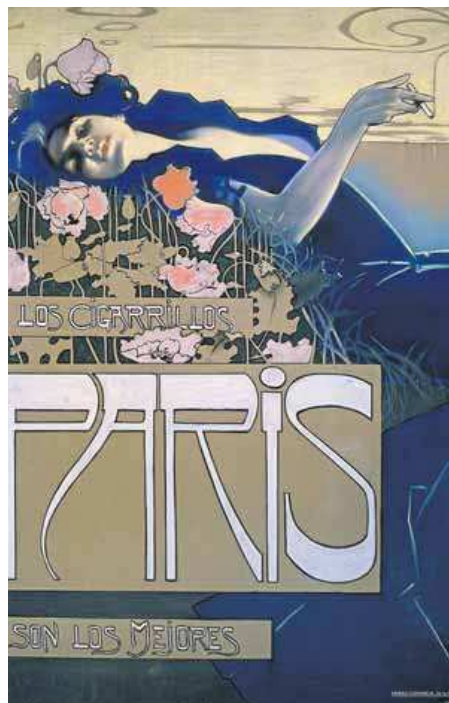
L'art d'anunciar-se

Maria Palau
BARCELONA

L'empresari olotí Manuel Malagrida (1864-1946) va ser un visionari. "Sense publicitat, no hi ha negoci possible. Somio amb alguna cosa molt ianqui, molt rara, que la gent en parli..." Bé o malament, això tant hi feia, que diria Dalí. Aquesta *cosa* el va fer riquíssim tot i els seus orígens modestos i després d'haver tastat la fel del fracàs a París. La fortuna la va crear a l'Argentina, erigint-hi la indústria tabaquera més important del país, i la clau del seu èxit va ser aquest concepte tan avançat que tenia de la publicitat.

De coses estranyes —amb ulls de la seva època— per cridar l'atenció en va fer un munt. Des de passejar-se pels carrers amb un sorollós bombo fins a amagar sorpreses dins dels paquets de cigarrets: cromos, números de loteria i vals de regal. Una altra pensada va ser convocar un concurs de cartells per promocionar la seva marca estrella, Cigarrillos París. La primera edició, el 1900, restringida als artistes de l'Argentina. La segona, l'any següent, internacional, va mobilitzar les primeres espases de l'art. "Encara avui no s'ha superat la dotació econòmica d'aquells premis, d'uns 300.000 euros", remarca Ricard Mas, el comissari de l'exposició *Cigarrillos París i la publicitat moderna*, que presenten els Espais Volart de la Fundació Vila Casas. La mostra ha estat coproduïda amb el Museu de la Garrotxa, on ja s'ha vist i on es conserva aquesta col·lecció de cartells que, talent artístic al marge, són un cop de puny a l'estòmac de la correcció política.

"Incorrecents no, incor-

El cartell guanyador d'Aleardo Villa ■ FUNDACIÓ VILA CASAS

rectíssims", engalta Mas. Sense anar més lluny, l'obra guanyadora del primer certamen. Cándido Villalobos es va ficar el jurat a la butxaca amb la imatge d'un nen despulat que posa un cigarret a la boca d'un ratpenat (*fumar como un murciélago* és una expressió argentina per referir-se als fumadors compulsius). Els infants van ser carn d'aquesta publicitat tabaquera primigènia, però el tron el va ocupar la dona, amb el seu poder de seducció com a ham infal·lible del consum de masses. Una dona que avui tampoc passaria cap filtre etc. L'artista italià Aleardo Villa es va endur el primer premi del concurs del 1901 amb un cartell que la mostra *col·locada* estirada en un jardí de cascals, planta de la

qual s'obté l'opi.

Ramon Casas, que també s'hi va presentar, va agafar una emprenyada monumental quan li van comunicar que li havien atorgat el tercer guardó. Es veia guanyador i es va queixar per carta. El secretari de Malagrida li va contestar, també per carta, que el seu cartell tenia un problema. El lema que les bases del concurs imposaven, *Los Cigarrillos Paris son los mejores*, no es llegia bé. Xavier Gosé també va tenir un curtcircuit mental amb l'eslògan, i el va escriure del revés. Gosé encara en va cometre un altre, d'error. Va utilitzar un color prohibit en les bases, el daurat, impossible de reproduir.

Potser es va despistar. Qui segur va intentar enganyar el jurat va ser un al-

tre: Alphonse Mucha. Al cartellista modernista més famós el van desqualificar perquè es va autoplàgiar. Va reciclar un anunci que havia fet per a una marca de bicicletes. Copiar-se era una pràctica habitual dels artistes, subratlla Mas. De fet, al concurs de Cigarrillos París hi ha un altre cas que el jurat no va detectar, i encara era més deliciós. Un tal P. Téra va manipular una estampa del japonès Utamaro. Hi torna a sortir un nen fumant, per cert.

Malagrida estava tan orgullós del seu fons de cartells que va intentar promoure'n una exposició itinerant per Europa. Només va tenir una parada: la Sala Parés de Barcelona. Després se'ls va endur a casa, que va tornar a ser Catalunya després de l'aventura empresarial a l'Argentina. A Barcelona s'hi va fer construir un edifici amb aires de palauet al número 27 del passeig de Gràcia. Però en certa manera el seu cor va continuar pertanyent al seu Olot natal. Va dipositar la seva col·lecció al museu garrotxí i als anys vuitanta els seus hereus van fer el següent pas natural: la donació. A la capital catalana, l'exposició, que es podrà visitar fins al 2 de gener, s'ha ampliat amb un esplèndid disseny expositiu signat per l'artista Jesús Galdón.

La nova temporada dels Espais Volart té un altre protagonista: el pintor francoisraelià Daniel Enkaoua, establert a Barcelona des del 2004, pel qual la Fundació Vila Casas sent debilitat. Fa vuit anys li va organitzar una exposició i ara, una antologia de títol *Visage paysage* que abraça un univers creatiu d'adscripció figurativa integrat per retrats, paisatges i natures mortes. ■